

NÚCEM

NÁRODNÝ ÚSTAV CERTIFIKOVANÝCH
MERANÍ VZDELÁVANIA

Maturitná skúška 2012

**Správa
o výsledkoch externej časti
a písomnej formy internej časti
maturitnej skúšky**

z nemeckého jazyka úroveň B1

Mgr. Katarína Brestovská

PhDr. Juraj Sýkora

RNDr. Viera Ringlerová, PhD.

Bratislava 2012

Použité skratky a pojmy

NÚCEM	Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania
MS	maturitná skúška
NJ	anglický jazyk
EČ	externá časť (maturitnej skúšky)
PFIČ	písomná forma internej časti
ÚFIČ	ústna forma internej časti
SOŠ	stredná odborná škola
GYM	gymnázium
BA	Bratislavský (kraj)
BB	Banskobystrický (kraj)
KE	Košický (kraj)
NR	Nitriansky (kraj)
PO	Prešovský (kraj)
TN	Trenčiansky (kraj)
TT	Trnavský (kraj)
ZA	Žilinský (kraj)
P	percentuálny podiel žiakov
N	veľkosť štatistického súboru, počet žiakov
P.Bis.	Point Biserial, parameter medzipoložkovej korelácie
položka (testová)	príklad, úloha, otázka v teste určená na riešenie a hodnotená (0, 1) v hrubom skóre

Obsah

ÚVOD	4
1 CHARAKTERISTIKA TESTU EČ MS Z NEMECKÉHO JAZYKA ÚROVEŇ B1	5
2 VÝSLEDKY TESTU EČ MS Z NEMECKÉHO JAZYKA ÚROVEŇ B1	8
Údaje o počte testovaných žiakov	8
Všeobecné výsledky	9
Rozdiely vo výsledkoch podľa krajov	11
Rozdiely vo výsledkoch podľa zriaďovateľa	12
Rozdiely vo výsledkoch podľa pohlavia	13
Rozdiely vo výsledkoch podľa známky	13
Rozdelenie žiakov s úspešnosťou menšou alebo rovnou 33 %	14
3 INTERPRETÁCIA VÝSLEDKOV TESTU EČ MS Z NEMECKÉHO JAZYKA ÚROVEŇ B1	14
Charakteristiky položiek	14
Obťažnosť	15
Citlivosť	15
Neriešenosť	15
Medzipoložková korelácia	16
Časť <i>Počúvanie s porozumením</i> - obsahová analýza položiek	16
Časť <i>Gramatika a lexika</i> - obsahová analýza položiek	19
Časť <i>Čítanie s porozumením</i> - obsahová analýza položiek	20
4 VYHODNOTENIE PÍSOMNEJ FORMY INTERNEJ ČASTI MS Z NEMECKÉHO JAZYKA ÚROVEŇ B1	24
ZÁVER A ODPORÚČANIA DO PRAXE	27
LITERATÚRA	30

Úvod

Dňa 14. marca 2012 sa konala externá časť maturitnej skúšky (EČ MS) a písomná forma internej časti maturitnej skúšky (PFIČ MS) z nemeckého jazyka v úrovni B1.

Cieľom EČ MS a PFIČ MS je overiť a zhodnotiť tie vedomosti a zručnosti maturantov, ktoré nie je možné overiť v dostatočnej miere v ústnej forme internej časti maturitnej skúšky. Vysoká objektivita a validita skúšky zaručuje porovnateľné výsledky pre žiakov z celého Slovenska.

Predkladaná správa dokladuje korektnosť a exaktnosť maturitnej skúšky a spracovania jej výsledkov. Vychádzame zo *Záverečnej správy zo štatistického spracovania testu z nemeckého jazyka úroveň B1* (Ringlerová, 2012) a *Záverečnej správy o výsledkoch PFIČ* (kol., 2012).

V prvej kapitole správy sa venujeme charakteristike testu EČ MS. Hovoríme o jeho štruktúre, porporčnom zastúpení položiek, špecifikácii jednotlivých častí testu EČ MS.

V druhej kapitole predkladáme výsledky testu EČ MS z nemeckého jazyka úroveň B1. Hodnotíme ich z pohľadu národného priemeru, druhu školy, kraja, zriaďovateľa, pohlavia a známky. Hodnotíme úspešnosť v teste EČ MS podľa jednotlivých zručností. Uvádžeme aj charakteristiku žiakov, ktorí v teste nedosiahli požadovanú hranicu úspešnosti viac ako 33 %.

V tretej kapitole sa venujeme interpretácii výsledkov testu EČ MS. Charakterizujeme štatistické ukazovatele testových položiek a podrobnejšie analyzujeme vybrané položky z jednotlivých častí testu.

Štvrtá kapitola prináša charakteristiku PFIČ MS z nemeckého jazyka úroveň B1 a interpretáciu dosiahnutých výsledkov.

V závere sumarizujeme štatistické zistenia smerované k hodnoteniu výkonov populačného ročníka a k overeniu meracieho nástroja.

Informácie, ktoré správa prináša, sú určené tvorcom testov, didaktikom jednotlivých predmetov, kompetentným pracovníkom v problematike hodnotenia výsledkov vzdelávania, pedagógom i samotným žiakom pripravujúcim sa na maturitnú skúšku z nemeckého jazyka.

V správe vychádzame z variantu testu 2313. Uvedený variant testu ako aj *Kľúč správnych odpovedí* sú zverejnené na www.nucem.sk v sekcii Maturita 2012.

1 Charakteristika testu EČ MS z nemeckého jazyka úroveň B1

Test externej časti maturitnej skúšky je určený maturantom stredných odborných škôl a konzervatórií, ktorí sa pripravujú na maturitnú skúšku z cudzieho jazyka a maturantom gymnázií, ktorí si uplatňujú náhradu maturitnej skúšky z povinného cudzieho jazyka a zvolia si úroveň B1. Títo maturanti musia súčasne spĺňať tieto podmienky:

- 1) pripravujú sa na maturitnú skúšku z tohto jazyka,
- 2) počas svojho štúdia dosiahli úroveň samostatného používateľa cudzieho jazyka (B1 – Threshold).

Test rešpektuje obsah zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov, vyhlášky MŠ SR (i jej prílohy) č. 318/2008 Z. z. o ukončovaní štúdia na stredných školách a obsah *Cieľových požiadaviek na vedomosti a zručnosti maturantov z nemeckého jazyka pre úroveň B1*.

Test EČ MS z nemeckého jazyka pre úroveň B1 sa skladal z troch častí:

- počúvanie s porozumením,
- gramatika a lexika,
- čítanie s porozumením.

Obsahom a úrovňou náročnosti zodpovedal komunikačnej úrovni B1 Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky.

Cieľom testu bolo preveriť jazykové kompetencie žiaka v týchto zručnostiach:

- počúvanie a čítanie s porozumením,
- lingvistická kompetencia.

V teste boli použité úlohy dvoch typov:

- úlohy s výberom odpovede,
- úlohy s krátkou odpoveďou (pozri tabuľka č. 1).

Tab. 1 Rozloženie úloh v teste EČ MS z nemeckého jazyka úroveň B1

	Počúvanie s porozumením	Gramatika a lexika	Čítanie s porozumením
úlohy s výberom odpovede	13	10	13
úlohy s krátkou odpoveďou	7	10	7

Pokyny k úlohám v teste boli v slovenskom jazyku (pre školy s vyučovacím jazykom maďarským v maďarskom jazyku). Ak si to druh testovej úlohy vyžadoval, bolo uvedené vzorové riešenie.

V časti testu **Počúvanie s porozumením** mali žiaci preukázať, ako porozumeli základným informáciám a riešiť úlohy, ako je úloha typu multiple choice – výber z viacerých možností, priradovanie.

Cieľom tejto časti testu bolo preveriť schopnosť žiakov efektívne počúvať hovorený prejav v nemeckom jazyku, porozumieť mu a získať z neho informácie potrebné na splnenie úlohy. Úlohy testovali okrem celkového porozumenia textu aj pochopenie hlavnej myšlienky, podstatných informácií, špecifických a dôležitých detailov, porozumenie a pochopenie vzťahov, názorov, pocitov, nálad, postojov, zámerov a rozoznanie komunikatívnej funkcie výpovedí.

Na vyriešenie tejto časti testu mali žiaci cca 30 minút.

Úlohy sa viazali k trom nahrávkam. Každú z nich žiaci počuli dvakrát. Pred počúvaním nahrávky mali čas 2 minúty na prečítanie úloh, po skončení počúvania 1 minútu na dokončenie práce na úlohách.

Texty na počúvanie boli nahrané hovoriacimi, pre ktorých je nemecký jazyk rodným alebo pracovným jazykom, ktorý zvládli na pokročilej úrovni (C1, C2), používajú medzinárodne akceptované varianty štandardnej výslovnosti, nehovoria miestnym dialektom, majú zreteľnú výslovnosť a primerané tempo reči. Texty neobsahovali slangové, špecifické a málo frekvencované technické výrazy, nahrávky boli bez sprievodných rušivých zvukov.

V tejto časti testu boli zastúpené texty monologického aj dialogického charakteru. Tematicky boli blízke testovanej cieľovej skupine, boli prevzaté z autentických materiálov z rôznych zdrojov masovokomunikačných prostriedkov.

V časti testu **Gramatika a lexika** sa testovali znalosti gramatických štruktúr a slovnej zásoby a ich správne použitie v kontexte. Žiaci mali dopĺňať adekvátne gramatické tvary na základe výberu z viacerých možností a dopĺňať do kontextu slová, ktoré mali k dispozícii v banke slov.

Cieľom tejto časti testu bolo preveriť pomocou receptívnych a produktívnych kontextualizovaných úloh, ako žiaci zvládli osnovami predpísaný rozsah gramatických štruktúr a slovnej zásoby, overiť ich schopnosť používať jazyk v rôznych kontextoch.

Odporúčaný čas na vyriešenie tejto časti testu bol 25 minút.

Úlohy sa viazali k dvom východiskovým textom. Tieto boli autentické, čiastočne didakticky upravené pre danú úroveň. Tematicky boli zamerané na témy vymedzené v cieľových požiadavkách, jazykové štruktúry a slovná zásoba zodpovedali úrovni B1.

V časti testu **Čítanie s porozumením** sa zisťovalo, ako žiaci porozumeli obsahu textu, či pochopili jeho hlavné myšlienky, základné súvislosti a vyriešili úlohy doplňovacieho typu, výberu z viacerých možností, resp. určenia správnosti alebo nesprávnosti výpovede.

Úlohy testovali globálne, selektívne a detailné porozumenie textu, odhad neznámych slov z kontextu, pochopenie štruktúry textu a rozpoznanie komunikatívnej funkcie výpovedí.

Cieľom bolo preveriť schopnosť žiakov presne a efektívne čítať rôzne texty v nemeckom jazyku, porozumieť im a získať z nich informácie potrebné na vyriešenie úloh.

Odporúčaný čas na riešenie tejto časti testu bol 45 minút.

Úlohy sa viazali k trom východiskovým textom, ktoré boli prevzaté z autentických materiálov, čiastočne didakticky upravené pre potreby danej komunikačnej úrovne. Texty obsahovali aj určité percento neznámej slovnej zásoby, čím sa overovalo, či žiaci dokážu odhadnúť význam neznámej slovnej zásoby z kontextu.

Úlohy v teste B1 boli zamerané na reprodukciu a jednoduché myšlienkové operácie (porozumenie, priradenie, triedenie, porovnanie, jednoduchá aplikácia), jadro tvorili úlohy vyžadujúce zložitejšie myšlienkové operácie (analýza, syntéza, indukcia, dedukcia, hodnotenie, overovanie). Niekoľko úloh si vyžadovalo tvorivý prístup (zložitejšia aplikácia, riešenie problémovej situácie, objavovanie nových myšlienok a vzťahov).

Položky mali rôznu obťažnosť, prevažovali stredne obťažné položky, pričom test obsahoval aj veľmi ľahké a veľmi obťažné položky, aby bol vyvážený a dobre diferencoval úspešnejších a menej úspešných žiakov.

2 Výsledky testu EČ MS z nemeckého jazyka úroveň B1

Údaje o počtoch testovaných žiakov

Test z nemeckého jazyka úroveň B1 v školskom roku 2011/2012 riešilo 10 550 žiakov. Najviac žiakov bolo z Prešovského, Nitrianskeho a Žilinského kraja (pozri tab. č. 2).

Tab. 2 Počet škôl a žiakov podľa krajov – NJ B1

Nemecký jazyk úroveň B1 2012 - počet škôl a žiakov podľa kraja

		Školy		Žiaci	
		počet	%	počet	%
Kraj	BA	57	12,1%	961	9,1%
	TT	45	9,6%	1287	12,2%
	TN	43	9,1%	1234	11,7%
	NR	63	13,4%	1436	13,6%
	ZA	67	14,3%	1471	13,9%
	BB	64	13,6%	1323	12,5%
	PO	74	15,7%	1722	16,3%
	KE	57	12,1%	1116	10,6%
	Spolu	470	100,0%	10550	100,0%

Najviac žiakov bolo zo štátnych škôl (88,1 %), najmenej (2,6 %) z cirkevných škôl (pozri tab. č. 3).

Tab. 3 Počet škôl a žiakov podľa zriaďovateľa – NJ B1

Nemecký jazyk úroveň B1 2012 - počet škôl a žiakov podľa zriaďovateľa

		Školy		Žiaci	
		počet	%	počet	%
Zriaďovateľ	Štátne školy	382	81,3%	9296	88,1%
	Súkromné školy	70	14,9%	983	9,3%
	Cirkevné školy	18	3,8%	271	2,6%
	Spolu	470	100,0%	10550	100,0%

Takmer všetci maturanti boli žiakmi stredných odborných škôl a konzervatórií (pozri tab. č. 4).

Tab. 4 Počet škôl a žiakov podľa druhu školy – NJ B1

		Školy		Žiaci	
		počet	%	počet	%
Druh školy	GYM	1	0,2%	1	0,0%
	SOŠ a konzervatóriá	469	99,8%	10549	100,0%
	Spolu	470	100,0%	10550	100,0%

Test z nemeckého jazyka úroveň B1 riešilo 50,0 % chlapcov a 50,0 % dievčat (pozri tab. č. 5).

Tab. 5 Počet žiakov podľa pohlavia – NJ B1

Nemecký jazyk úroveň B1 2012 - počet žiakov podľa pohlavia

		počet	%
Pohlavie	chlapci	5277	50,0%
	dievčatá	5273	50,0%
	Spolu	10550	100,0%

Všeobecné výsledky

Celková úspešnosť **testu** dosiahla **42,9 %**. Riadok maximum uvádza maximálnu hodnotu úspešnosti, ktorú dosiahol žiak (žiaci) v teste a riadok minimum minimálnu úspešnosť, ktorá bola v teste dosiahnutá. V teste NJ B1 bolo dosiahnuté maximum 100 % a minimum 0 %.

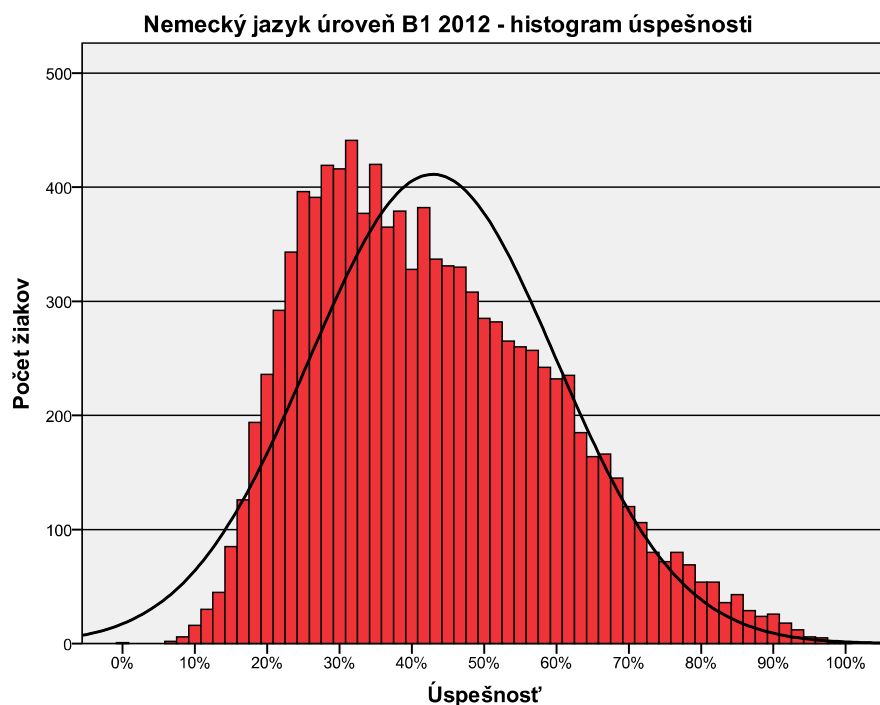
Priemerná úspešnosť v časti testu **Počúvanie s porozumením** bola **48,0 %** (maximum 100 % a minimum 0 %). Priemerná úspešnosť v časti testu **Gramatika a lexika** dosiahla **42,6 %** (maximum 100 % a minimum 0 %). Priemerná úspešnosť v časti testu **Čítanie s porozumením** bola **38,2 %** (maximum 100 % a minimum 0 %). Najúspešnejšou bola teda časť *Počúvanie s porozumením* a najmenej úspešnou časť *Čítanie s porozumením*.

Z už spomínaných charakteristík v tabuľke č. 6 a z výraznejšieho vychýlenia histogramu smerom k nižším hodnotám (pozri obrázok 1) predpokladáme mierne vyššiu náročnosť testu pre testovanú populáciu. Spôľahlivosť merania $\alpha = 0,893$ (Cronbachovo alfa) považujeme za primeranú.

Tab. 6 Výsledné psychometrické charakteristiky testu NJ B1

Nemecký jazyk úroveň B1 2012 - psychometrické charakteristiky testu (úspešnosť)

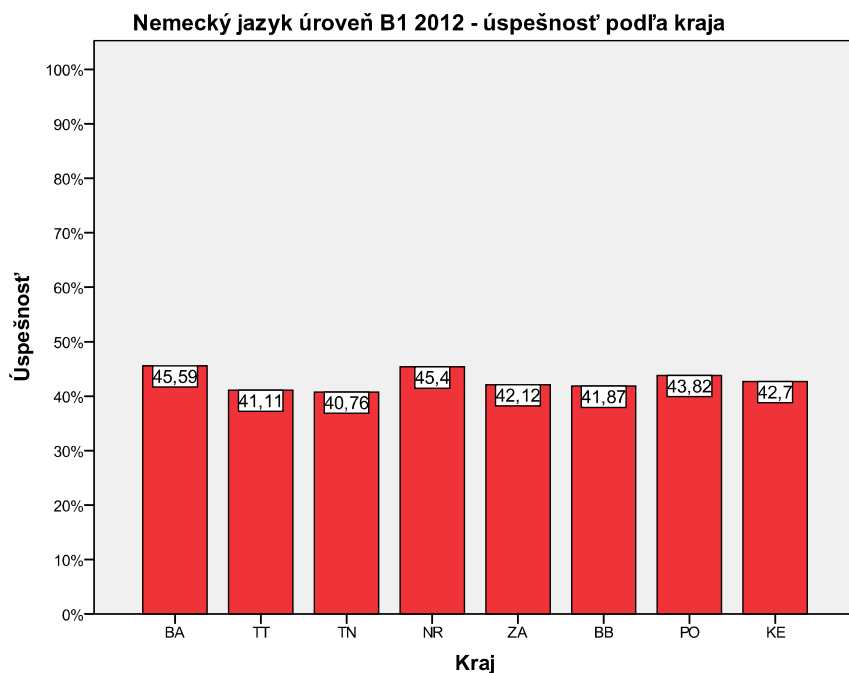
	Časť			
	Počúvanie	Gramatika	Čítanie	Spolu
Počet testovaných žiakov	10545	10550	10550	10550
Maximum	100,0	100,0	100,0	100,0
Minimum	0,0	0,0	0,0	0,0
Priemer	48,0	42,6	38,2	42,9
Štandardná odchýlka	19,4	23,3	19,0	17,1
Intervalový odhad úspešnosti populácie - dolná hranica	10,0	0,0	0,8	9,5
Intervalový odhad úspešnosti populácie - horná hranica	86,0	88,3	75,5	76,3
Štandardná chyba priemernej úspešnosti	0,2	0,2	0,2	0,2
Interval spoľahlivosti pre priemernú úspešnosť - dolná hranica	47,6	42,1	37,8	42,6
Interval spoľahlivosti pre priemernú úspešnosť - horná hranica	48,4	43,0	38,5	43,2
Cronbachovo alfa	0,738	0,826	0,789	0,893
Štandardná chyba merania pre úspešnosť	9,9	9,7	8,7	5,6
Intervalový odhad úspešnosti individuálneho žiaka	19,4	19,1	17,1	11,0

Obr. 1 Výsledný histogram úspešnosti testu NJ B1

Rozdiely vo výsledkoch podľa krajov

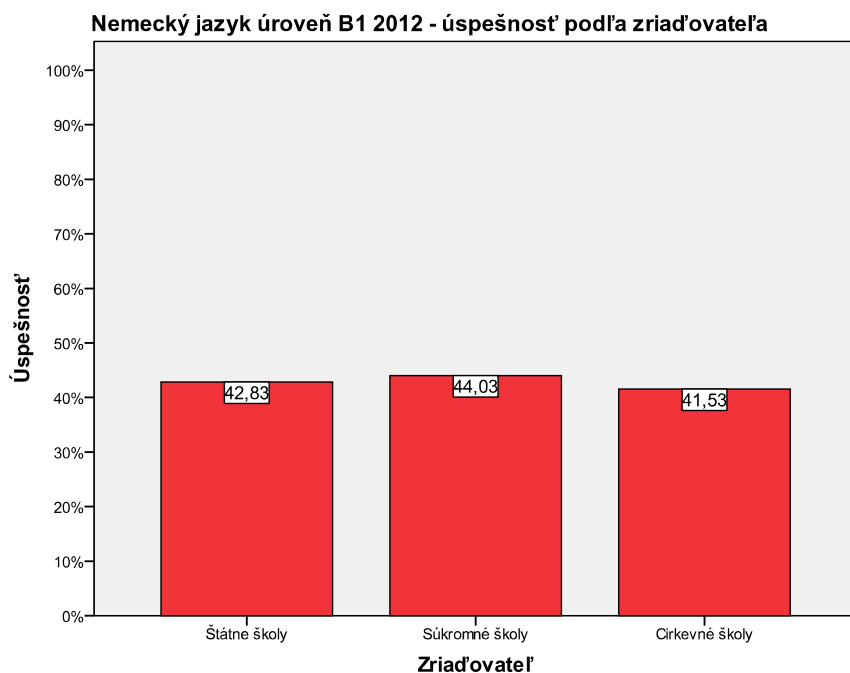
Ako vidíme na obrázku 2, úspešnosť v teste NJ B1 bola v jednotlivých krajoch približne rovnaká, menšie odchýlky môžu byť spôsobené nižším či vyšším počtom maturantov v konkrétnom kraji. Úspešnosť v jednotlivých krajoch je porovnateľná s národným priemerom.

Obr. 2 Úspešnosť podľa kraja – NJ B1

Rozdiely vo výsledkoch podľa zriaďovateľa

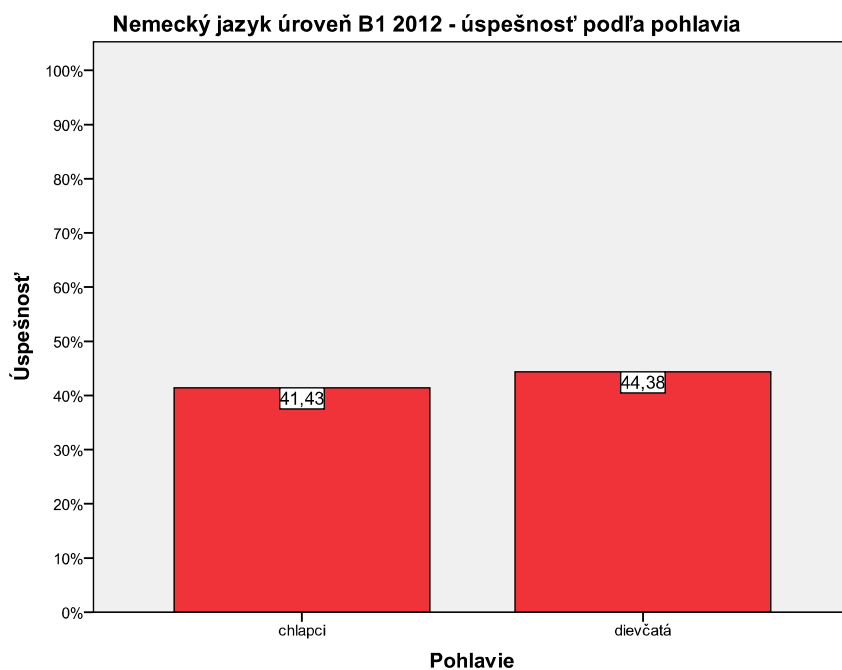
V teste NJ B1 dosiahli najvyššiu úspešnosť žiaci súkromných škôl (44,03 %), medzi žiakmi cirkevných (41,53 %) a štátnych škôl (42,83 %) nenachádzame výrazný rozdiel. Súkromné školy teda dosiahli lepšie výsledky ako národný priemer, výsledky cirkevných a štátnych škôl sú porovnateľné s národným priemerom (pozri obr. 3).

Obr. 3 Úspešnosť podľa zriaďovateľa – NJ B1

Rozdiely vo výsledkoch podľa pohlavia

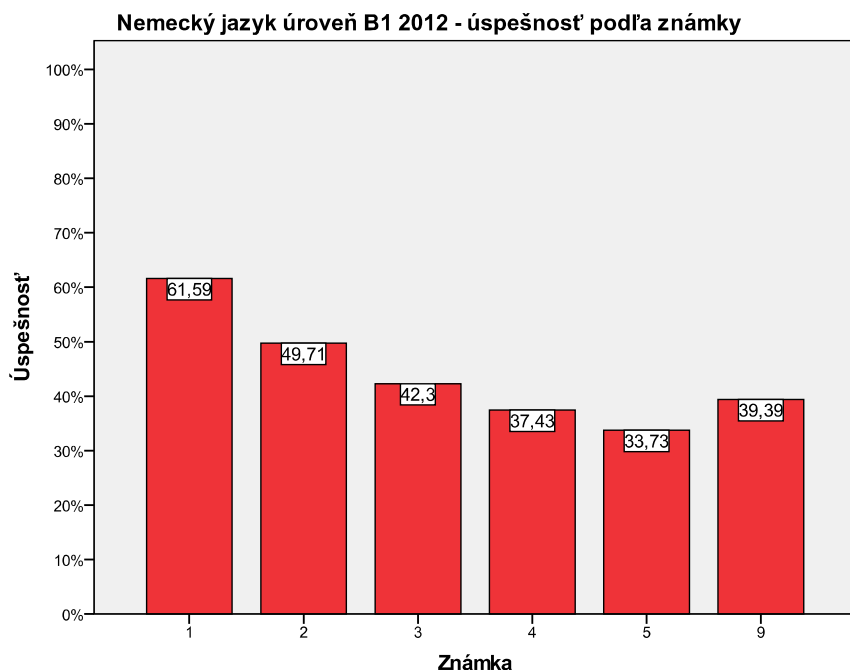
Dievčatá riešili test úspešnejšie (44,38 %), chlapci o niečo menej úspešne (41,43 %). Výsledky dievčat teda boli lepšie a výsledky chlapcov horšie ako národný priemer, avšak na úrovni veľmi miernej vecnej signifikancie (pozri obr. 4).

Obr. 4 Úspešnosť podľa pohlavia – NJ B1

Rozdiely vo výsledkoch podľa známky

Úspešnosť žiakov v teste NJ B1 korešponduje s ich výsledkom počas štúdia. Najväčšie rozdiely sú medzi priemernými úspešnosťami jednotkárov a päťkárov, ktoré sa najviac líšia od národného priemeru. Výsledky dvojkárov sú lepšie a výsledky štvorkárov horšie ako národný priemer, a to na úrovni strednej vecnej signifikancie (pozri obr. 5).

Obr. 5 Úspešnosť podľa známky – NJ B1

Rozdelenie žiakov s úspešnosťou menšou alebo rovnou 33 %

Úspešnosť menšiu alebo rovnú 33 %, malo 3 439 žiakov, čo je 32,6 % z celkového počtu žiakov.

Tab. 7 Rozdelenie žiakov s úspešnosťou menšou alebo rovnou 33 %

		Pohlavie		Spolu
		chlapci	dievčatá	
Druh školy	SOŠ a konzervatóriá	1858	1581	3439
Spolu		1858	1581	3439

3 Interpretácia výsledkov testu EČ MS z NJ úroveň B1

Charakteristiky položiek

Pri interpretácii výsledkov vychádzame zo štatistických ukazovateľov, ktoré charakterizujú jednotlivé položky.

Jednotlivé štatistické ukazovatele najprv objasníme, aby sme uľahčili orientáciu v tabuľkách.

Štatistické ukazovatele, ktoré charakterizujú každú položku v teste, sú: obťažnosť, citlivosť, nedosiahnutosť, vynechanosť, neriešenosť a korelácia medzi položkou a zvyškom testu.

Obťažnosť položky je opakom jej úspešnosti, ktorá vyjadruje percentuálny podiel žiakov, ktorí správne riešili danú položku. Vzťah medzi obťažnosťou a úspešnosťou položky je teda nasledovný:

$$\text{obťažnosť} = 100 \% - \text{úspešnosť}$$

Z hľadiska zabezpečenia vysokej reliability je optimálne, aby sa obťažnosť väčšiny položiek pohybovala okolo 50 %.

Pri hodnotení **obťažnosti** položiek pracujeme s nasledujúcimi hodnotami:

0% - 10%	extrémne ľahká položka
10,1% - 20%	veľmi ľahká položka
20,1% - 80%	stredne obťažná položka (okolo 50% je optimálna)
80,1% - 90%	veľmi obťažná položka
90,1% - 100%	extrémne obťažná položka

Citlivosť alebo diskriminačná sila položky je schopnosť položky rozlíšiť dobrých a slabších žiakov. Zoradených žiakov podľa úspešnosti v teste rozdelíme do niekoľkých skupín, pričom citlivosť položky predstavuje rozdiel medzi priemernou úspešnosťou najslabšej a najlepšej skupiny testovaných žiakov. Citlivosť nižšiu ako 10 % považujeme za nedostatočnú, záporná hodnota identifikuje kritickú položku.

Pri hodnotení **citlivosti** položiek postupujeme podľa tejto škály:

záporná hodnota	kritická citlivosť
do 10%	nedostatočná citlivosť
do 20%	nízka citlivosť
nad 20%	vyhovujúca citlivosť

Neriešenosť položky predstavuje percentuálny súčet nedosiahnutých a vynechaných riešení. **Vynechanosť** položky nastáva vtedy, ak žiak položku neriešil, ale niektorú z nasledujúcich ešte riešil. **Nedosiahnutosť** položky vyjadruje skutočnosť, že žiak túto položku neriešil a zároveň neriešil ani žiadnu z nasledujúcich položiek.

Medzipoložková korelácia je korelácia medzi položkou a zvyškom testu a vypovedá o reliabilite testu, čiže o vnútornej konzistencii jeho položiek. Táto charakteristika je uvedená prostredníctvom koeficientu korelácie Point Biserial medzi úspešnosťou vybranej položky a sumou úspešností všetkých ostatných položiek v poslednom stĺpci tabuliek 8, 11 a 13. Zápornú hodnotu dosiahli dve položky, jedna z položiek vykazuje hodnotu pod 10, niekoľko položiek vykazuje hodnoty nad 10 a veľká väčšina nad 20, čo možno uviesť ako dôkaz o dobrej kvalite testu z hľadiska medzipoložkovej korelácie.

Časť Počúvanie s porozumením – obsahová analýza položiek

Ako vidíme v tabuľke 8, v časti *Počúvanie s porozumením* bolo 18 položiek stredne obťažných, tie tvoria základ testu. Jedna položka bola veľmi ľahká (č. 12) a jedna položka vyšla ako veľmi obťažná (č. 8). Všetky položky okrem troch majú vyhovujúcu citlivosť, čo znamená, že spoľahlivo odlišili veľmi dobrých žiakov od tých menej zdatných (výborní žiaci riešili položku správne, menej dobrí žiaci nesprávne).

V položkách č. 14 – 20 (3. úloha) pozorujeme vyššiu neriešenosť. Je daná tým, že na rozdiel od predošlých dvoch úloh tu ide o úlohu priradovacieho typu, ktorá si na vyriešenie vyžaduje náročnejšie myšlienkové operácie ako predošlé dve úlohy. Na zvýšenú kognitívnu náročnosť úloh reagujú niektorí žiaci tým, že takúto úlohu jednoducho neriešia.

Tab. 8 Štatistické ukazovatele položiek v časti *Počúvanie s porozumením*

Nemecký jazyk úroveň B1 2012, variant 2313 - časť počúvanie^a

Položka	Obťažnosť	Citlivosť	Nedosiahnutosť	Vynechanosť	Neriešenosť	Korelácia medzi položkou a zvyškom testu (Point Biserial)
1	58,3	40,5	,00	,49	,49	30,5
2	53,2	36,5	,00	,23	,23	26,6
3	51,8	54,4	,00	,57	,57	35,9
4	30,0	51,8	,00	,40	,40	35,9
5	46,5	58,9	,00	,70	,70	40,8
6	67,8	47,7	,00	,51	,51	33,6
7	37,7	39,5	,00	,58	,58	25,1
8	82,3	18,5	,00	,42	,42	12,4
9	51,2	18,8	,00	,91	,91	10,5
10	59,3	21,1	,00	,89	,89	11,3
11	38,4	25,4	,00	,42	,42	11,2
12	10,0	16,0	,00	,21	,21	17,8
13	64,4	35,4	,02	,72	,74	22,9
14	64,4	52,7	,42	1,04	1,45	40,4
15	71,9	44,5	,47	1,43	1,91	39,6
16	38,0	58,1	,55	,94	1,49	41,8
17	59,2	53,7	,64	1,47	2,11	42,2
18	51,6	54,3	,85	1,00	1,85	41,0
19	60,4	38,0	1,11	,83	1,94	29,5
20	36,8	59,2	1,11	,60	1,72	42,4

Nemecký jazyk úroveň B1 2012, variant 2313 - časť počúvanie^a

Položka	Obťažnosť	Citlivosť	Nedosiachnutosť	Vynechanosť	Neriešenosť	Korelácia medzi položkou a zvyškom testu (Point Biserial)
1	58,3	40,5	,00	,49	,49	30,5
2	53,2	36,5	,00	,23	,23	26,6
3	51,8	54,4	,00	,57	,57	35,9
4	30,0	51,8	,00	,40	,40	35,9
5	46,5	58,9	,00	,70	,70	40,8
6	67,8	47,7	,00	,51	,51	33,6
7	37,7	39,5	,00	,58	,58	25,1
8	82,3	18,5	,00	,42	,42	12,4
9	51,2	18,8	,00	,91	,91	10,5
10	59,3	21,1	,00	,89	,89	11,3
11	38,4	25,4	,00	,42	,42	11,2
12	10,0	16,0	,00	,21	,21	17,8
13	64,4	35,4	,02	,72	,74	22,9
14	64,4	52,7	,42	1,04	1,45	40,4
15	71,9	44,5	,47	1,43	1,91	39,6
16	38,0	58,1	,55	,94	1,49	41,8
17	59,2	53,7	,64	1,47	2,11	42,2
18	51,6	54,3	,85	1,00	1,85	41,0
19	60,4	38,0	1,11	,83	1,94	29,5
20	36,8	59,2	1,11	,60	1,72	42,4

a. Časti testu = Počúvanie

Pozrime sa teraz na niektoré zo spomínaných položiek.

Optimálnou pre žiakov sa ukázala položka č. 3, ktorá je z pohľadu náročnosti primeraná a má vyhovujúcu citlivosť (dobře teda selektuje výkonných žiakov a tých menej výkonnejších) a zároveň dobre koreluje so zvyškom testu.

Východiskový text k úlohe si žiaci vypočuli dvakrát.

Zadanie položky znelo:

03 Frau Kronberg langweilt sich auf der Insel

(A) nur ein bisschen **(B)** sehr oft

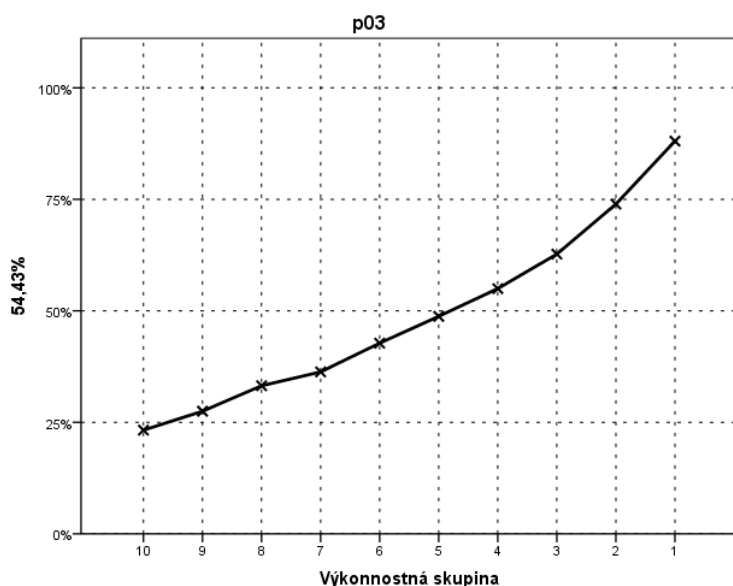
(C) irgendwann sehr **(D)** überhaupt nicht

Ako vidieť z tabuľky 9, správne riešenie (D) si vybralo 48 % žiakov, ostatné distraktory neboli natoľko atraktívne, aby dokázali pomýliť vysoké percento žiakov.

Tab. 9 Analýza distraktorov – položka č. 3 – NJ B1

	Var1	A03	B03	C03	D03	X03
1	P. Bis.	-,14	-,19	-,13	,36	-,04
2	P	,17	,19	,15	,48	,01
3	N	917,00	995,00	802,00	2557,00	30,00

Obrázok 6 predstavuje graf distribúcie úspešnosti položky č. 3. Ak všetkých žiakov riešiacich test NJ B1 rozdelíme podľa výkonu do 10 skupín, skupina 1 predstavuje žiakov výkonnostne najlepších a skupina 10 žiakov výkonnostne najslabších. Na grafe položky č. 3 vidieť, že primerane rozlišovala výkonnostné spektrum žiakov.

Obr. 6 Distribúcia úspešnosti – položka č. 3 – NJ B1

Vysokú obťažnosť a nižšiu citlivosť mala položka č. 8. Žiaci si mali vybrať správnu odpoveď spomedzi troch ponúkaných možností, z ktorých dve boli distraktormi.

08 Mathis Künzler wurde für die Fernsehserie entdeckt.

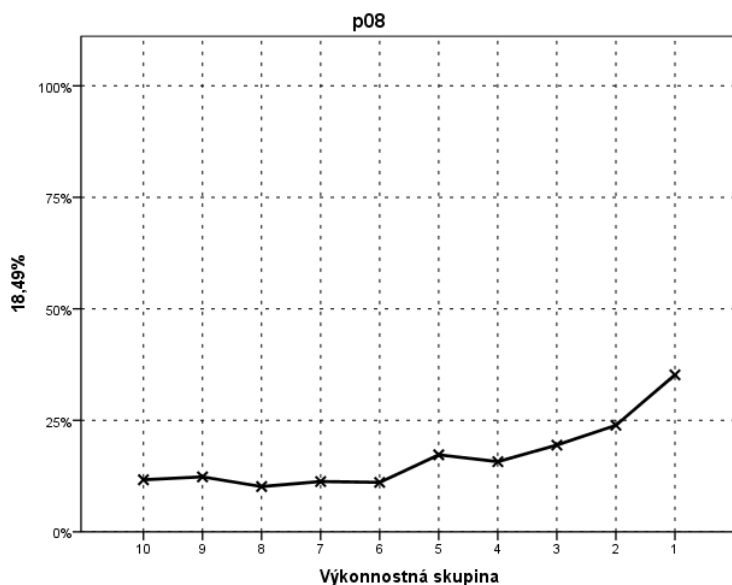
- (A) während der Berufsausbildung
- (B) dank einer Filmrolle
- (C) vor seinem Studium

Najviac žiakov volilo pri riešení tejto položky distraktor B, hodnota P.Bis je však pri ňom záporná.

Tab. 10 Analýza distraktorov – položka č. 8 – NJ B1

		A08	B08	C08	X08
1	P. Bis.	,12	-,08	-,01	,00
2	P	,18	,52	,30	,00
3	N	940,00	2773,00	1566,00	22,00

Graf distribúcie úspešnosti (obr. 7) tiež poukazuje na fakt, že táto položka bola náročná aj pre žiakov, ktorí boli vo zvyšku testu úspešní (skupina 1 a 2). Menej úspešní žiaci boli na tom s riešením tejto položky približne rovnako (nezohrávalo teda úlohu, či položku riešil dvojkár alebo štvorkár).

Obr. 7 Distribúcia úspešnosti – položka č.8 – NJ B1

Časť Gramatika a lexika – obsahová analýza položiek

V časti *Gramatika a lexika* boli všetky položky stredne obťažné (pozri tabuľka 11). Všetky položky mali vyhovujúcu citlivosť, dokázali výborne diferencovať výkonnostné spektrum žiakov.

Tab. 11 Štatistické ukazovatele položiek v časti *Gramatika a lexika*

Nemecký jazyk úroveň B1 2012, variant 2313 - časť gramatika^a

Položka	Obťažnosť	Citlivosť	Nedosiahnutosť	Vynechanosť	Neriešenosť	Korelácia medzi položkou a zvyškom testu (Point Biserial)
1	61,0	37,9	,00	,25	,25	29,5
2	42,1	63,5	,00	1,11	1,11	40,1
3	38,4	47,9	,00	,89	,89	33,2
4	64,0	47,5	,00	,34	,34	36,1
5	48,7	43,7	,00	,28	,28	30,9
6	45,0	59,3	,02	,34	,36	39,8
7	62,5	65,6	,02	,21	,23	48,1
8	51,5	68,3	,02	,81	,83	45,2
9	47,4	60,2	,02	,36	,38	40,6
10	67,0	31,3	,06	1,15	1,21	23,8
11	69,3	62,7	,53	3,15	3,68	52,2
12	59,7	65,1	,77	3,09	3,87	44,4
13	68,4	58,7	,98	5,09	6,07	45,8
14	55,3	55,2	1,11	6,34	7,45	35,8
15	76,4	40,6	1,21	5,32	6,53	35,2
16	64,9	65,2	1,53	4,49	6,02	49,6
17	68,5	65,9	1,98	6,00	7,98	52,1
18	50,8	61,8	2,21	5,06	7,26	39,2
19	43,8	60,4	2,60	1,13	3,74	37,0
20	58,3	72,1	2,60	4,55	7,15	49,0

a. Časti testu = Gramatika

V tejto časti testu boli zaradené dve úlohy. V prvej úlohe nepozorujeme žiadne nápadné výkyvy v riešení zo strany žiakov. Úloha bola typu multiple choice, žiaci si vyberali zo štyroch možností, správna bola vždy iba jedna, zvyšné tri boli distraktormi. Úloha testovala gramatické javy ako skloňovanie prídavných mien, zámená, slovesné tvary, slovosled, spojky atď. Ukázalo sa, že pre žiakov bolo jednoduchšie určenie správneho tvaru préterita nepravidelného slovesa.

V druhej úlohe časti *Gramatika a lexika* vidíme výrazne vyšší podiel neriešenosti položiek. Uvedené pravdepodobne súvisí s tým, že úloha bola otvorená, žiaci mali do kontextu dopĺňať vhodné lexikálne jednotky, ktoré si vybrali z banky slov. V banke mali k dispozícii 15 slov, avšak na doplnenie potrebovali iba 10. Množstvo distraktorov (5) nepovažujeme za také vysoké, aby mohlo žiakov odradiť od riešenia úlohy alebo spôsobiť „zmätok“ pri hľadaní správneho riešenia. Keďže úloha opäť testuje náročnejšie myšlienkové operácie, môžeme usudzovať, že isté percento žiakov sa riešeniu takýchto úloh vyhýba a skôr sa venuje úlohám vyžadujúcim menej náročnejšiu kognitívnu činnosť.

Uvedená úloha je zostavená tak, aby niektoré z ponúkaných slov (správnych riešení) mali svoj distraktor na základe fonetickej príbuznosti, príp. lexikálneho vzťahu (napr. synonymá, opozitá atď.).

Časť Čítanie s porozumením – obsahová analýza položiek

V tejto časti testu bola jedna extrémne obťažná položka (č. 60), niekoľko veľmi obťažných položiek, dve veľmi ľahké položky, zvyšné položky boli stredne obťažné.

Jedna z položiek mala zároveň aj nedostatočnú citlivosť, teda zle odlišovala výkonných a menej výkonných žiakov.

Tab. 12 Štatistické ukazovatele položiek v časti Čítanie s porozumením

Nemecký jazyk úroveň B1 2012, variant 2313 - časť čítanie ^a						
Položka	Obťažnosť	Citlivosť	Nedosiahnutosť	Vynechanosť	Neriešenosť	Korelácia medzi položkou a zvyškom testu (Point Biserial)
1	31,1	43,2	,00	,42	,42	31,2
2	18,9	6,5	,00	,47	,47	6,3
3	86,8	25,8	,00	,43	,43	27,9
4	78,6	50,7	,00	,15	,15	41,7
5	31,2	58,0	,00	1,21	1,21	39,3
6	34,5	42,1	,02	1,04	1,06	26,7
7	13,2	26,2	,02	,38	,40	23,2
8	54,6	58,8	,06	1,25	1,30	40,8
9	62,6	50,8	,09	2,34	2,43	38,9
10	64,5	59,6	,13	2,55	2,68	46,3
11	75,2	41,9	,17	2,34	2,51	33,8
12	73,1	48,3	,28	2,09	2,38	37,4
13	63,3	47,5	,42	1,11	1,53	35,1
14	88,3	34,7	11,68	9,41	21,09	36,9
15	71,8	64,9	13,19	12,36	25,54	47,9
16	67,2	56,5	14,98	8,70	23,67	41,6
17	79,4	45,3	18,20	17,36	35,56	36,2
18	78,2	52,4	20,39	14,34	34,73	44,8
19	74,3	64,5	22,90	3,07	25,98	52,4
20	95,0	17,1	22,90	13,34	36,24	26,6

a. Časti testu = Čítanie

Všetky veľmi obťažné položky sa nachádzali v poslednej úlohe tejto časti testu, ktorá je vždy najnáročnejšou spomedzi všetkých. Všetky položky v tejto úlohe majú veľmi vysokú neriešenosť a vynechanosť práve preto, že otvorená úloha nachádzajúca sa na konci testu si vyžaduje náročné kognitívne operácie. Žiaci si najprv prečítajú východiskový text, následne jeho zhrnutie, v ktorom chýbajú slová. Tieto majú žiaci doplniť podľa kontextu a v správnom gramatickom tvare.

4 Vyhodnotenie písomnej formy internej časti MS z NJ úroveň B1

Cieľom tejto časti skúšky bolo preveriť schopnosť žiakov písať samostatne, žánrovo, štylisticky a gramaticky adekvátne, jasne, zrozumiteľne a na primeranej úrovni. Testovalo sa používanie primeraných jazykových štruktúr, rozsah slovnej zásoby, kompozícia a štylizácia, formálne členenie písomného prejavu a pravopis.

Žiakom bola zadaná jedna úloha so štrukturalizovaným zadaním, ktoré tematicky vychádzalo z cieľových požiadaviek na vedomosti a zručnosti maturanta z daného cudzieho jazyka.

Téma: **Meine Schule**

Schreiben Sie einen Aufsatz (160 – 180 Wörter) über Ihre Schule.

Gehen Sie dabei auf die folgenden Punkte ein:

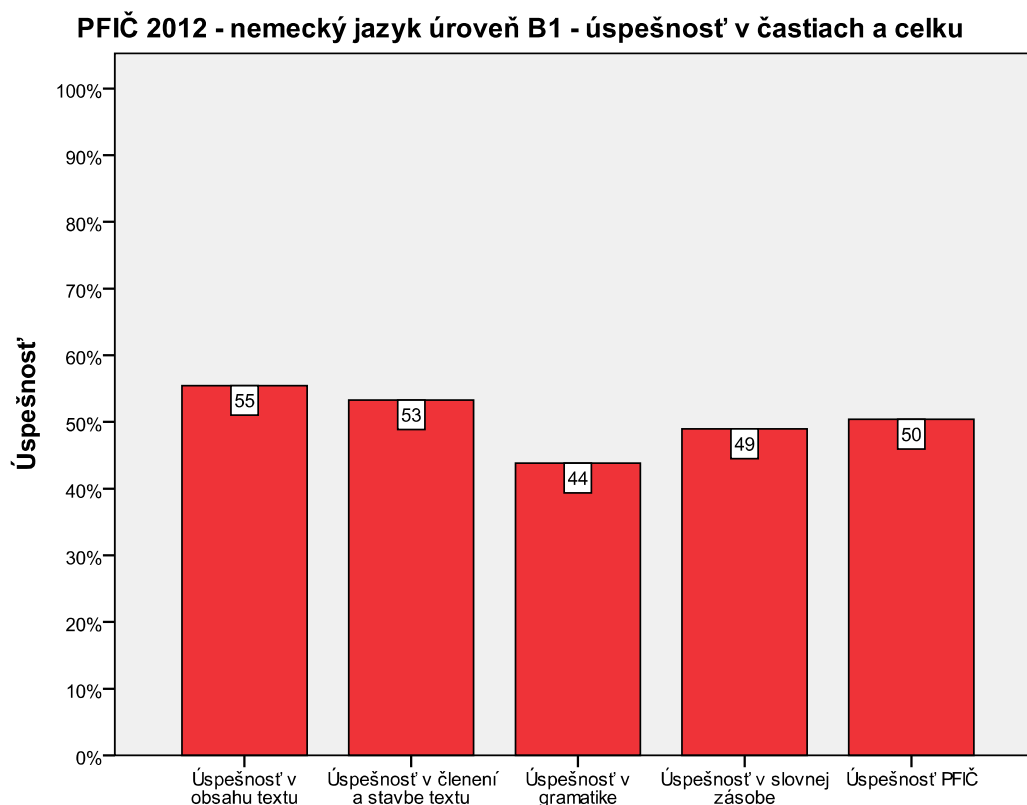
- *Was gefällt Ihnen in der Schule und warum? Nennen Sie zwei positive Seiten.*
- *Was gefällt Ihnen in der Schule nicht und warum? Nennen Sie zwei negative Seiten.*

Časová dotácia na riešenie úlohy bola 60 minút. Za tento čas mali žiaci napísať prácu v rozsahu 160 – 180 slov. Práce žiakov hodnotili na školách interní učitelia, ktorí majú v aprobácii príslušný cudzí jazyk, podľa *Pokynov a kritérií na hodnotenie PFIČ z cudzích jazykov*, vydaných NÚCEM. Každú prácu posúdili dvaja hodnotitelia, aby bola zabezpečená reliabilita hodnotenia. Hodnotitelia posudzovali kvalitu práce podľa štyroch stanovených kritérií: obsah textu, členenie a stavba textu, gramatika a slovná zásoba. Za každú z týchto oblastí mohol žiak získať maximálne 5 bodov. Výsledky hodnotenia žiackych prác PFIČ MS nahlásili školy do elektronického formulára, ktorý pripravil a spravoval ÚIPŠ-ŠVS Banská Bystrica.

Ako vidíme na obrázku 8, celková úspešnosť v PFIČ bola **50 %**. Z hodnotených oblastí boli najúspešnejšie obsah textu (55 %) a členenie a stavba textu (53 %). Znamená to, že žiaci porozumeli zadaniu, dobre rozpracovali obsah, pričom sa možno nie ku všetkým bodom zadania vyjadrili dostatočne, ale väčšinu informácií vyjadrili jasne a zrozumiteľne.

Úspešnosť v kritériu slovná zásoba dosiahla 49 %, čo je primerané testovanej populácii. Slovná zásoba teda väčšinou bola primeraná testovanej úrovni, žiaci ju však nie vždy zvládli použiť adekvátne danému kontextu.

Najslabšou spomedzi všetkých hodnotených zložiek bola gramatika (44 %). V textoch žiakov prevládali jednoduchšie jazykové štruktúry, vyskytovalo sa viac gramatických a pravopisných chýb. Preto odporúčame pedagógom pri nacvičovaní zručnosti písania viac posilňovať túto zložku. Nie je dôležité len to, aby bol písomný prejav obsahovo adekvátny, ale aj gramaticky a lexikálne primeraný danej komunikačnej úrovni.

Obr. 8 Úspešnosť v PFIČ – NJ B1

Pre MS 2013 nadobudne platnosť legislatívna zmena, podľa ktorej žiak, ktorý nebude úspešný ani v EČ, ani v PFIČ MS, môže vykonať ÚFIČ v riadnom termíne, ale v nasledujúcom školskom roku bude musieť opakovať jednu alebo obe písomné časti MS (podľa výsledku ÚFIČ). Vzhľadom na tieto skutočnosti považujeme za potrebné uviesť aj počet žiakov, ktorí boli neúspešní v oboch častiach (EČ a PFIČ) maturitnej skúšky. Z nemeckého jazyka, úroveň B1 neuspelo 790 žiakov, čo predstavuje 7,53 % z celkového počtu 10 488 žiakov, ktorí písali obidve časti MS a ktorých výsledky boli zaslané. Podrobné údaje o výsledkoch v oboch častiach (EČ aj PFIČ MS) nájdete v tabuľke 13.

Tab. 13 Úspešnosť žiakov – prepojenie úspešnosti v EČ MS a PFIČ MS, úroveň B1

Počet žiakov EČ MS	Počet žiakov (úspešnosť ≤ 33 %)	%	Počet žiakov PFIČ	Počet žiakov (úspešnosť ≤ 25 %)	%	Počet žiakov EČ a PFIČ	Počet žiakov (úspešnosť ≤ 33 % a 25 %)	%
10 550	3 439	32,6	10 517	1 052	10	10 488	790	7,53

Záver a odporúčania do praxe

Na výsledky riešenia testu externej časti maturity z nemeckého jazyka úrovne B1 sa môžeme pozerat' z hľadiska kvality výkonu žiakov, ako aj z hľadiska kvality meracieho nástroja – testu, pričom tieto dva aspekty sú navzájom prepojené.

Test EČ MS riešilo 10 550 žiakov. Počty v jednotlivých krajoch boli vyrovnané. Podľa zriaďovateľa 88,1 % žiakov pochádzalo zo štátnych škôl, zvyšok bol rozdelený medzi žiakov cirkevných (2,6 %) a súkromných škôl (9,3 %). V tomto školskom roku maturoval rovnaký počet chlapcov a dievčat.

Priemerná úspešnosť celého súboru (národný priemer) bola **42,9 %**. Rozdiely dosiahnutých priemerných úspešností podľa kraja, zriaďovateľa, pohlavia a polročnej klasifikácie sme vyhodnotili štatistickým testovaním obojstrannej signifikancie, ako aj vecnou signifikanciou rozdielov medzi dosiahnutou úspešnosťou a národným priemerom. Vzájomné rozdiely sa podľa očakávania preukázali ako signifikantné, keďže ide o veľký štatistický súbor. Ďalšie rozdiely sme posudzovali prostredníctvom vecnej signifikancie. Ukázalo sa, že úspešnosť žiakov vo všetkých krajoch bola vyrovnaná. Podľa zriaďovateľa najlepšie výsledky dosiahli žiaci súkromných škôl, a to na úrovni veľmi miernej vecnej signifikancie. V porovnaní podľa pohlavia bol priemerný výkon dievčat rovnaký ako priemerný výkon chlapcov. Celkovo bol test z rodového hľadiska náročnosti položiek dobre vyvážený. Ak porovnáme výkon podľa polročnej klasifikácie žiaka z nemeckého jazyka, jednotlivé klasifikačné stupne majú pomerne rovnomerné rozostupy od národného priemeru.

Dá sa konštatovať, že dosiahnuté priemerné výkony boli primerané širokospektrálnej populácii, ktorá tento test riešila.

Úspešnosť v PFIČ dosiahla **50 %**. Z hodnotených oblastí boli najúspešnejšie obsah textu (55 %) a členenie a stavba textu (53 %). Úspešnosť v kritériu slovná zásoba dosiahla 49 %, čo je primerané testovanej populácii. Najslabšou spomedzi všetkých hodnotených zložiek bola gramatika (44 %).

Vzhľadom na zavŕšenie štvorročného obdobia od platnosti nového školského zákona a zavedenia školských vzdelávacích programov medzi záväzné kurikulárne dokumenty si v závere dovoľíme poskytnúť aj prehľad vývoja priemerných úspešností žiakov maturujúcich z nemeckého jazyka v období rokov 2008 až 2012.

Tab. 15 Prehľad priemernej úspešnosti v EČ MS z NJ podľa zručností v rokoch 2008 -2012

Úspešnosť	2008 12 711 žiakov	2009 16 596 žiakov	2010 15 611 žiakov	2011 14 110 žiakov	2012 10 550 žiakov	2008 – 2012 69 578 žiakov
Celková	52,9 %	44,2 %	49,7 %	39,2 %	42,9 %	45,8 %
Počúvanie s porozumením	75,3 %	52,3 %	60,3 %	41,7 %	48,0 %	55,5 %
Gramatika a lexika	44,2 %	46,9 %	45,4 %	40,1 %	42,6 %	43,8 %
Čítanie s porozumením	39,3 %	33,5 %	43,5 %	35,6 %	38,2 %	38,0 %

Priemerná úspešnosť žiakov v tomto období predstavuje **45,8 %**, pričom najvyššiu úspešnosť dosiahli žiaci v roku 2008, najnižšiu v roku 2011. Z jednotlivých zručností sú žiaci priemerne najúspešnejší v počúvaní s porozumením a najväčšie problémy im spôsobuje čítanie s porozumením. Priemerná úspešnosť v PFIČ sa pohybuje približne okolo 50 %. Najlepšie výsledky žiaci pravidelne preukazujú v oblastiach obsah alebo členenie a stavba textu a horšie výsledky sú v gramatike alebo slovnej zásobe.

Môžeme skonštatovať, že úroveň zvládania testovacích technik používaných v externej maturitnej skúške z nemeckého jazyka je prijateľná i vďaka pripravenosti učiteľov na tento druh hodnotenia výkonov žiakov stredných škôl.

Na základe hore uvedeného sme zostavili odporúčania do praxe, ktoré pomôžu k zlepšeniu informovanosti o vývoji MS z nemeckého jazyka a perspektívach jej smerovania.

V priebehu niekoľkých rokov sa podarilo zaviesť nový model maturitnej skúšky, ktorý otvára možnosti naďalej zjednocovať úroveň a spôsob preverovania a objektívneho hodnotenia vedomostí na výstupe zo strednej školy s inými krajinami EÚ. Je preto kľúčové, aby učitelia, ale aj žiaci, vnímali tieto zmeny pozitívne. Dôležitým krokom k pochopeniu koncepcie a zámeru externe zadávanej maturitnej skúšky zo strany verejnosti je neustála interakcia s výsledkami z MS a sledovanie nových trendov, ktoré sa do testovania zavádzajú.

Pokladáme preto za dôležité stanoviť viaceré odporúčania učiteľom nemeckého jazyka:

- Priebežne kontrolovať aktualizácie zverejnené na stránkach Národného ústavu certifikovaných meraní vzdelávania (www.nucem.sk), a mať tak prehľad nielen o možných zmenách v špecifikáciách testov, ale využívať aj možnosť analyzovania zverejnených správ o výsledkoch externej časti a písomnej formy internej časti maturitnej skúšky z nemeckého jazyka.
- Sledovať stránku Štátneho pedagogického ústavu v súvislosti s metodickými a koncepčnými zmenami maturitnej skúšky, byť oboznámený s cieľovými požiadavkami, ktoré sú východiskom k tvorbe testov z cudzích jazykov.

- Mať preštudovaný Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky (SERR) a pri hodnotení v rámci triedy používať na hodnotenie jazykových zručností deskriptory uvedené v tomto dokumente.
- Pri výučbe nemeckého jazyka a príprave budúcich maturantov sa snažiť o posilnenie problematických oblastí špecifikovaných v správach o výsledkoch EČ a PFIČ maturitnej skúšky z nemeckého jazyka a intenzívne viesť žiakov k čítaniu s porozumením.
- Snažiť sa používať také metódy testovania, ktoré žiakov trénujú a pripravujú na spôsob komunikatívneho testovania, presadzovaný pri tvorbe maturitných testov z cudzích jazykov.

Vzhľadom na to, že metodika zostavovania meracieho nástroja sa vyvíja, predpokladáme, že aj tento dokument je prínosom k ďalšiemu skvalitňovaniu testovacích nástrojov EČ a PFIČ MS. Súčasne dúfame, že tento dokument je aj užitočným materiálom pre odbornú a pedagogickú verejnosť, na základe ktorého je možné podrobne vyhodnotiť a analyzovať úroveň testovaných vedomostí a zručností maturantov z nemeckého jazyka úrovne B1, a tak prispieť ku skvalitňovaniu vyučovacieho procesu v oblasti cudzích jazykov.

Literatúra

1. Burjan, V.: Tvorba a využívanie školských testov vo vzdelávacom procese. Bratislava: Exam, 1999.
2. Hendl, J.: Přehled statistických metod zpracování dát. Praha: Portal, 2004.
3. Juščáková, Z.: Závěrečná správa o výsledkoch PFIČ z nemeckého jazyka úroveň B1. Bratislava: NÚCEM, 2012.
4. Kolektiv: Standardy pro pedagogické a psychologické testování. Praha: Testcentrum, 2001.
5. Lapitka, M.: Tvorba a použitie didaktických testov. Bratislava: ŠPU, 1996.
6. Ringlerová, V.: Závěrečná správa zo štatistického spracovania testu z nemeckého jazyka úroveň B1. Bratislava: NÚCEM, 2012.
7. Ritomsky, A. - Zelmanova, O.: Štatistické spracovanie a analýza dát rozsiahlych monitorovaní s využitím systému SPSS. Bratislava: ŠPU, 2003.
8. Ritomsky, A. - Zelmanova, O. - Zelman, J.: Štatistické spracovanie a analýza dát rozsiahlych monitorovaní s využitím systému SPSS. ŠPU : Bratislava 2002.
9. Sklenarova, I. - Zelmanova, O.: Metodika spracovania dát z maturity 2005 v systéme SPSS. Bratislava: ŠPU, 2005.
10. SPSS Base 10.0 User`s Guide. by SPSS Inc. : Chicago 1999.
11. SPSS Base 7.0 Syntax Reference Guide. by SPSS Inc.: Chicago 1996.
12. Turek, I.: Učiteľ a pedagogický výskum. Bratislava: Metodické centrum, 1998.
13. Wimmer, G.: Štatistické metódy v pedagogickom výskume. Hradec Kralove: Gaudeamus, 1993.